

Tweede zondag door het jaar

Js 49, 3.5-6

1 Kor 1,12-3

Joh 1,29-34

Zie het Lam Gods!

Wat bedoelt Johannes wanneer hij ons, bij het begin van zijn evangelie, Jezus voorstelt als "het Lam Gods"? Het beeld van het lam werd door de profeet Jesaja gebruikt om de "Dienaar van Jahweh" te typeren. Over Hem staat er geschreven: "Zoals een lam ter slachtbank geleid, heeft Hij de zonden van allen op Zich genomen." Het lam is dus het symbool van de weerloosheid en de zelfopoffering. Jezus aanduiden als het Lam Gods betekent, Hem voorstellen, niet als een Messias met uiterlijke macht en overheersing, maar als de zichzelf-gevende en zichzelf-offerende Dienaar van God, die juist door de methode van de weerloze zelfgave te kiezen het best Gods Liefde vertolkt. Het lam herinnert er ons aan dat echte liefde zichzelf-gevende, anderen-dienende liefde is.

Dit is Johannes' interpretatie van de Jezus-figuur, vanaf het begin. De evangelist wil dat wij met dit beeld in het achterhoofd het evangelie verder lezen. Hij wil Jezus tekenen als Diegene die Zich nooit bóven, maar steeds ónder de anderen wilde stellen, als de Dienaar, die Zichzelf steeds wegschonk zelfs tot het uiterste toe, ook op het kruis. Als deze weg van de zelfopoffering dan schijnbaar een mislukking wordt, wanneer Jezus miskend, verraden, bespot en gemarteld wordt, maar toch ook dan nog liefdevol blijft, dan getuigt Johannes dat deze zichzelf-gevende en dienstbare liefde de meest echte, de sterkste liefde is. Hij getuigt dat wij door de zelfgave van dit Lam "Gods leven" ontvangen, en dat betekent: gered worden van hetgeen ons het meest verminkt, onze zondige zelfzucht.

De combinatie van de twee beelden, - van het Lam en van de Dienaar - heeft ertoe bijgedragen dat de idee van "offer" in het christendom volledig werd geïnterioriseerd. Christenen slachten geen schapen om die aan God op te dragen, maar gaan de zelfzucht in hun hart beteugelen tot grotere dienstbaarheid aan hun medemensen. De visie van Johannes en zijn boodschap voor ons is dat elke onvrede in ons mensenhart wordt veroorzaakt door een te grote zelfgerichtheid, door de keuze onszelf boven en vóór de anderen te willen plaatsen en door onze weigering eerst voor de anderen bezorgd te zijn; en dat de enige redding van onze diepe onvrede er juist in bestaat, onszelf méér te geven, ondanks de schijnbare machteloosheid van het ogenblik nog méér te dienen en juist dan toch nog eerst aan de anderen te denken. Onszelf achteruit stellen en anderen laten voorgaan - de opofferende liefde dus zoals van het Lam - dat is de enige, echte liefde die redding en leven brengt.

Het christendom is geen gemakkelijke boodschap, zeker niet voor onze tijd. Wij horen heden ten dage immers dikwijls juist het tegenovergestelde verdedigen: "Je moet opkomen voor jezelf! Je moet eerst voor jezelf zorgen en zien dat je van niemand afhankelijk bent!" Voor een deel heeft de moderne mens natuurlijk gelijk. Toch maar voor een deel. Opkomen voor onszelf, zeker, maar wel op voorwaarde dat dit niet moet gebeuren ten koste van de anderen, en dan vooral niet van de zwakken! Onafhankelijk zijn, ja, op voorwaarde dat wij daarbij de anderen, en dan vooral de zwakkeren, niet aan hun lot overlaten. Als onze autonomie een "overdreven" prioriteit wordt, zoals dat ons heden ten dage als absoluut ideaal wordt voorgehouden, dan zou die wel eens juist de zonde van onze tijd kunnen worden. Het verlangen naar vrijheid en onafhankelijkheid, dat heel rechtmatig is, kan inderdaad omslaan in zelfzucht. En dan groeit vrij vlug de malaise, de onvrede - in bijbelse termen: de zondigheid - in het mensenhart.

Wie of wat kan toch deze zondige zelfzucht wegnemen? In elke eucharistie antwoorden wij daarop heel duidelijk: "Het is het Lam Gods dat de zonde van de wereld wegneemt". Onze enige redding is het navolgen van Jezus' zichzelf-offerende Liefde. Wij mogen opkomen voor onszelf, maar dan alleen om daardoor uiteindelijk anderen beter te kunnen dienen.

Niet iedereen gelooft in die weg. En onze eigen concrete levenswijze bewijst regelmatig dat ook wij er nog niet helemaal van overtuigd zijn. Maar op dramatische momenten komen onze beste krachten naar boven en ontstaat er een solidariteit met mensen in nood. De zichzelf-gevende en anderen-dienende liefde is sterker is dan een vernietigende orkaan, dan een ellendige watersnood of dan een door kindermisbruik getekende Kerk. Te midden de ergste pijn, staan helpers en verzorgers op, die de eigen zelfzucht achteruit stellen. Daar groeit het leven zoals God het van Zijn dienaren droomt. Vandaag willen wij heel speciaal juist vóór de communie, opkijken naar het "Lam Gods, dat wegneemt de zonde der wereld", de dienende en dus echte Liefde. Als wij in aanbidding durven opkijken naar dat Lam Gods, dan kan een stil gesprek ontstaan: "Heer, Gij, de uzelf-gevende Liefde, wat hebt Gij tot nu toe allemaal voor mij gedaan? Wat doet Gij vandaag voor mij? En wat wil ik morgen voor U doen?"

Pater Frans s.j.